

Aan de bestuurders toerisme van het Middengebied Zuid-Limburg
P/A Economische Samenwerking Zuid Limburg
Dorothe van den Bosch

Datum : 27 mei 2020
Betreft : Ongewenste mobiliteit Heuvelland

Geachte bestuurders,

Op 14 mei 2020 was de programmacommissie Leisure in vergadering bijeen. Door een aantal commissieleden is het onderwerp overlast van met name racende motoren in het Heuvelland geagendeerd. Langs deze weg willen wij u onze input en advies geven in de actuele discussie die op dit moment gevoerd wordt in de diverse gemeenten in het Middengebied.

Het was even stil in het stiltegebied

Enkele weken geleden werden de wegen in het Heuvelland afgesloten voor dagtoerisme vanwege o.a. coronadrukke en wangedrag van motoren in het weekend van 5 april. Het effect was vervolgens dat het voor het eerst in jaren écht stil werd in de stiltegebieden. In één klap werd duidelijk hoe in de periode daarvoor de streek op zonnige dagen tijdens weekenden en zomerse avonden werd getart door o.a. het permanente en oorverdovende gebrul van motoren en quads en hun uitlaatgassen.

“Het lijkt wel de TT”

De reacties van de inwoners op sociale media, maar ook in de krant waren fel. “Heerlijk, even geen geraas”, zegt een inwoner van Heijenrath in *Dagblad de Limburger*. “Het was zo druk, er was zo veel lawaai; de balans was helemaal zoek”, zegt een ander. “Zalig om eens een zonnig weekend niet de achtertuin uit te worden geknetterd door knalpijpen.” In *Dagblad de Limburger* omschrijft een bewoner treffend zijn tuin: “Het lijkt wel of je bij de TT in Assen zit.”

Een probleem dat al decennia voortsleept

De overlast van met name motoren, quads en groepen scooters is een probleem dat al decennia speelt in het Heuvelland. Al in september 2013 presenteerden de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals de nota ‘*Ongewenste Mobiliteit in Gulpen-Wittem en Vaals*’. Een heel set aan maatregelen werd gepresenteerd en uitgevoerd. De acties liepen van regelmatige controles door de politie tot voorlichting. Maar niets hielp. De overlast groeide zelfs.

Inwoners keren zich tegen motorrijders

In 2018 liet Provincie Limburg in de regio Maastricht & Heuvelland een onderzoek uitvoeren naar het draagvlak onder de inwoners voor onze vrijetijdseconomie. Hieruit bleek een brede steun voor het toerisme, maar ook veel ergernis over gemotoriseerd verkeer, met name “brulmotoren, groepen scooters en autorally’s” wekten grote irritatie. De roep om maatregelen groeide.

Maar ook toeristen keren zich tegen het motorgeweld

Niet alleen onze bewoners klagen, maar ook onze verblijfstoeristen. Uit het ‘*Trendrapport Toerisme*’ van Provincie Limburg uit 2018 en het ‘*Imago Onderzoek Limburg*’ van Grontmij uit 2010 blijkt dat de meerderheid van de verblijfgasten voor een vakantie in het Heuvelland kiest vanwege de rust en de stilte. Onze gasten komen vooral voor zogenaamde *short breaks* (met name in weekenden) om tot rust te komen en te genieten van onze prachtige natuur met de stiltegebieden.

Echter, vanwege de racende motoren, quads en groepen scooters bieden wij die rust en stilte niet op zonnige dagen. Gasten krijgen niet 'het product' dat wij als bestemming beloven. Visit Zuid-Limburg beschikt over mails uit het pre-coronatijdperk van geschrokken gasten die een vakantie in Zuid-Limburg hadden geboekt om te genieten van ons landschap met de schone lucht en de stilte, maar vervolgens werden getrakteerd op een stinkend racecircuit van tientallen kilometers door het Heuvelland. En ze beloofden om nooit meer terug te komen. Een voorbeeld van dat racecircuit is te bekijken op de bijgevoegde link: <https://www.youtube.com/watch?v=Y3klbrZYQms>

Brulmotoren zijn geen toeristen

Tijdens de publicatie van het bovengenoemde draagvlakonderzoek meldde Visit Zuid-Limburg al dat de motorrijders vooral afkomstig zijn uit de eigen regio, zijnde de omliggende steden. Deze stelling werd in het weekend van 5 april jongstleden bewezen. Immers: tijdens de eerste 'coronaweekenden' was er minder dan 5% bezetting in de Zuid-Limburgse verblijfsaccommodaties. Ook waren alle restaurants en attracties gesloten. Echter, toch waren de wegen vergeven van motorrijders. Ook uit meldingen van de politie kon geconcludeerd worden dat deze groepen feitelijk gewoon de wegen in het Heuvelland gebruiken voor de uitoefening van hun hobby, zijnde met hoge snelheden bochten pakken. Ze gebruiken de natuur en de stiltegebieden van het Heuvelland feitelijk als hun racecircuit.

Deze motorrijders dragen bovendien niet bij aan de doelstellingen van ons vrijetijdsbeleid, namelijk verblijfsduurverlenging. Sterker nog: ze brengen onze ambities voor een duurzame toekomst van het toerisme in gevaar, omdat de beoogde verblijfsgasten onze regio vanwege de overlast gaan mijden. Daarmee vormen deze motorrijders een bedreiging voor een duurzame economische ontwikkeling van Zuid-Limburg: zelf besteden ze nauwelijks, en tegelijkertijd jagen ze de meer bestedende verblijfsgast weg.

Besteden doen motorrijders volgens het recente ZKA onderzoek nauwelijks

Besteden doen de motorrijders zoals hiervoor gemeld weinig. Dit blijkt uit het recente ZKA onderzoek. Volgens deze nota (met meting over het jaar 2019) realiseerde Zuid-Limburg een totale directe omzet van bijna **€ 1,4 miljard** per jaar. Dit cijfer is zonder funshoppen en bestedingen van buitenlanders dagtoeristen in Zuid-Limburg. Met funshoppen en uitgaven van buitenlandse dagtoeristen in Zuid-Limburg (ca. € 800 miljoen) komen de bestedingen uit **€ 2,2 miljard op jaarbasis**. Toerende motorrijders bestedingen volgens dit ZKA onderzoek slechts **€ 5,9 miljoen** per jaar. Dat is **0,27% van het totaal**. De motorrijders behoren met dit getal tot de kleinste bestedende groep van onze bezoekers. De lage bestedingscijfers van deze groep staan daarmee in schril contrast tot de grote overlast die ze veroorzaken.

Goed bestedende toerist blijft weg vanwege herrie en zorg om veiligheid

Daarnaast blijkt uit de bovenstaande cijfers niet wat Zuid-Limburg aan omzet verliest vanwege gasten die níét meer komen als gevolg van de groeiende overlast van de motoren. Meer en meer bereiken ons namelijk signalen dat zowel verblijfsgasten als inwoners uit de omliggende steden het Heuvelland mijden vanwege de herrie, maar ook vanwege de verkeersgevaarlijke situaties die als gevolg van de racende motoren ontstaan. Recente ongelukken voeden die angst.

Zorg om veiligheid

De afgelopen jaren waren er al regelmatig ongelukken met motoren in het Heuvelland en dan met name op de inmiddels bekende 'racetrajecten'. Echter, door de groei van de aantallen motorrijders bereiken ons nu ook signalen over verkeersonveilige situaties op de holle wegen in het Heuvelland. De motorrijders lijken zich in de nieuwe tomtomperiode te verspreiden over een groter gebied en racen inmiddels ook op weggetjes die tot voor kort nog het domein waren van wandelaars en fietsers en die absoluut niet geschikt zijn voor de snelheden en het rijgedrag van motoren. De zorg voor de veiligheid van inwoners en gasten groeit.

Een stil Heuvelland levert meer geluk en meer economie op

Stilte, rust en natuur zijn in de hectische Westerse wereld een belangrijke *unique selling proposition*, omdat het waardes zijn die verloren dreigen te raken in onze geïndustrialiseerde samenleving. Meer en meer zoeken toeristen deze stilte dan ook op. Gebieden met een mooie natuur, een goede gastronomie, een eigen cultureel profiel én stilte hebben dus goud in handen. Het Zuid-Limburgs Heuvelland kan in potentie nog die stilte in combinatie met deze andere waardes bieden, ware het niet dat de motoren en groepen scooters juist meer en meer het aspect van de stilte verstoren. Feitelijk ontnemt deze groep gebruikers ons de kans op een duurzame toeristische toekomst.

Wetenschappers waarschuwen in onze toeristische visie voor gevaar van gemotoriseerd verkeer

In de in 2019 opgestelde toeristische visie '*Bestemming Zuid-Limburg 2030*' wijst Bureau Buiten op het risico dat Zuid-Limburg als toeristische bestemming loopt wanneer niet wordt ingegrepen op het onderdeel van de overlast van o.a. motoren. In de visie wordt het terugdringen van het gemotoriseerde verkeer in het Heuvelland als één van de belangrijke acties voor de toekomst genoemd. Dus ook wetenschappers die ons gebied analyseerden, adviseren ons om dit slepende probleem aan te pakken. De visie is inmiddels door alle colleges in Zuid-Limburg vastgesteld en biedt daarmee een gezamenlijk kader om de hinder te beteugelen.

Een getalsmatig kleine groep, bederft de leefbaarheid en de economie van een grote groep

Wat wij zien is dat een kleine groep van enkele honderden motorrijders die de heuvels een uurtje voor hun plezier als hun racecircuit benutten vervolgens het leefgenot en de vakantievreugde van tienduizenden mensen aantasten. Dit vanwege de draagwijdte van de herrie van hun motoren die over vele kilometers reikt. Deze gebruikers bleken de afgelopen jaren ongevoelig voor campagnes waarin ze werden opgeroepen om met dempers te rijden. Het maken van herrie is -zo bleek en blijkt- een deel van hun rijdplezier.

En de wielrenners dan?

Vaak worden motorrijders in één adem genoemd met groepen wielrenners. Qua verkeersoverlast begrijpelijk. Toch is er een groot verschil. Wielrenners maken geen herrie, veroorzaken geen luchtvervuiling en laten geen stikstof achter. Wielrenners hebben daarmee een veel kleinere impact op de natuurbeleving, de rustervaring en de leef kwaliteit. Vandaar dat we ons in deze brief beperken tot de gemotoriseerde overlastveroorzakers.

Zorgen van ondernemers

Sommige toeristische ondernemers maken zich zorgen maken over een mogelijk motorverbod. Deze zorg is niet gegrond. Allereerst is het bestedingen niveau van motoren laag (zie hiervoor). Daarnaast biedt het wegblijven van motoren perspectief op het terugwinnen van dagtoeristen die inmiddels niet meer komen. Ook zijn er kansen om nieuwe, beter bestedende doelgroepen te genereren. Op dit punt zien wij nadrukkelijk parallellen met de periode van enkele decennia geleden, toen winkelstraten autovrij werden gemaakt en vervolgens bestemd werden als voetgangersdomeinen. De kranten stonden destijds vol met voorspellingen dat dit de doodsteek zou zijn voor de winkels. Niets bleek minder waar. Juist door de toegenomen verblijfskwaliteit bleven consumenten langer en besteedden meer. De omzetten stegen fors. Hetzelfde gebeurde toen later het straat- en pleinparkeren werd verbannen: de aanvankelijke vrees van ondernemers werd snel ingehaald door steeds meer bestedingen, juist omdat de steden enorm wonnen aan aantrekkelijkheid.

Dat perspectief zien wij nu ook voor het Heuvelland. Een streek die aantoonbaar kiest voor kwaliteit en stilte zal in korte tijd gasten trekken die bereid zijn om langer te blijven en meer te besteden. Juist omdat die rust in combinatie met de natuur en het krachtige gastronomische profiel een unieke waarde vertegenwoordigt. Bezettingen zullen stijgen en de horeca kan hogere prijzen vragen.

Het probleem met motoren speelt in héél Nederland én daarbuiten

Het Heuvelland is niet het enige gebied dat lijdt onder de overlast van racende motoren en quads. Zie: <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/motorrijders-zien-het-als-een-verworven-recht-om-lawaaite-maken>. Dit probleem speelt dus in vele natuurgebieden en in héél Nederland, maar ook in het ons omringende buitenland. Bekend zijn de problemen in de Eifel. In Duitsland is inmiddels een campagne lopende om bewustwording te creëren rond het probleem van lawaai van motoren en is politieke besluitvorming nabij om motoren verder te weren in natuurgebieden.

De volgende stap na de nota 'Ongewenste mobiliteit'

In de nota 'Ongewenste Mobiliteit Gulpen-Wittem en Vaals' uit 2013 is ervoor gekozen om de stap van fysieke maatregelen (zoals het afsluiten van het Heuvelland voor quads en motoren) nog niet te nemen. Beide gemeenten wilden eerst alle andere maatregelen ten uitvoer brengen in de hoop zo de stilte terug te winnen.

Jammer genoeg hebben de vele maatregelen niet tot resultaat geleid. Na de afsluiting van het Heuvelland vanwege de Coronacrisis is gebleken dat een tijdsgebonden toegangsverbod wél effectief bleek. Derhalve willen wij u adviseren nu toch te kiezen voor de fysieke maatregelen, waarbij wij voorstellen om het (toeristische) bestemmingsverkeer (zoals inwoners, leveranciers, werknemers, verblijfs gasten) te ontzien, en de fysieke maatregelen via verbod tot rijden in weekenden en op feestdagen te richten op motoren en quads die het gebied uitsluitend bezoeken om te racen. Graag zijn wij bereid om met uw verkeersspecialisten mee te denken over een wijze van implementatie van fysieke maatregelen die onze horeca zo veel als mogelijk ontziet, en onze verblijfs gasten en inwoners zoveel als mogelijk stilte garandeert.

Het momentum is nu

Na twee decennia van discussies over de herrie van met name motoren en quads lijkt met de verschrikkingen van de coronacrisis het moment gekomen om keuzes maken en dus in te zetten dagtoeristen en verblijfs gasten die kwaliteit waarderen en bereid zijn om een eerlijke prijs te betalen voor die waarde. Wij willen ons richten op gasten die zich verbinden met onze streek en onze inwoners, en die daarom ook langer willen blijven en regelmatig terugkomen. Dat zijn de doelgroepen die ons helpen om ons duurzaam verder te ontwikkelen, waarna wij onze hopelijk weer snel bloeiende toeristische bedrijfstak gezond door kunnen geven aan de volgende generaties.

Wij hopen dat wij samen – bestuurders en ondernemers in en buiten de toeristische sector - de moed hebben om te kiezen voor de natuur, voor de eigen inwoners en voor een gebalanceerde ontwikkeling van het toerisme. Voor de uitvoering van de *Visie Bestemming Zuid-Limburg 2030*. Voor een Zuid-Limburg dat duurzaam uit de coronacrisis komt.

“Elke grote reis begint met een eerste stap”, luidt een Chinees spreekwoord. Wij vragen u om nu die eerste stap te zetten.

Ruud Bessems (Hotel Krijtland), Martin Hendricks (Black Label Hospitality), Leontien Mees (Maastricht Marketing), Wil Munsters (senior onderzoeker bij Zuyd Hogeschool), Anya Niewierrra (Visit Zuid-Limburg), Camille Oostwegel (Oostwegel Collection), Bas Schoonderwoerd (Parkstad Limburg Theaters)